

Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse „Täiendav eesti keele õppe toetus eesti keelest erineva emakeelega laste keeleoskuse edendamiseks“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesolev määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ alusel.

Määrusega sätestab Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi *HTM*) kui toetuse andja (edaspidi *toetuse andja*) oma valitsemisala eelarves olevate sihtotstarbeliste vahendite kasutamise tingimused ja korra eesti õppekeelega koolieelses lasteasutuses (edaspidi *lasteasutus*) ja põhikoolis (edaspidi *põhikool*), statsionaarse õppega gümnaasiumites ja kutseõppeasutuses õppivate eesti keelest erineva emakeelega ja rändetaustaga õpilaste täiendavaks toetamiseks ning neile kvaliteetse õppetöö korraldamiseks.

Lasteasutus ja kool lähtuvad oma tegevuse korraldamisel riiklikes õppekavades väljendatud ühiskonna ootustest, õpilaste vajadustest ja huvidest, arvestades võimaluse korral õpilaste ja vanemate ettepanekuid ja piirkonna eripära.

Täiendava toetuse (edaspidi *toetus*) eraldamise ja kasutamise alused täiendava eesti keele õppe ja eestikeelsete lisategevuste korraldamiseks tulenevad koolieelse lasteasutuse seaduses (edaspidi *KELS*) ja koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (edaspidi *LRÕK*) sätestatud võimalustest:

- Alusharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide kogum, mis loob eeldused edukaks edasiõudmiseks igapäevaelus ja koolis – *KELSi* § 2 lg 1.
- Kohaliku omavalitsuse volikogu tagab kõikidele eesti keelt kõnelevatele lastele võimaluse käia sama valla või linna eestikeelses lasteasutuses või lasteasutuse rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles – *KELSi* § 8 lg 2.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit jms – *LRÕKi* 5 lg 2.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale – *LRÕKi* § 7 lg 2.
- Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava – *LRÕKi* § 9 lg 5,6.

Toetuse eraldamise ja kasutamise alused täiendava eesti keele õppe ja eestikeelsete lisategevuste korraldamiseks tulenevad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi *PGS*) ja põhikooli riikliku õppekavas (edaspidi *PRÕK*) sätestatud võimalustest:

- Eesti kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele – *PRÕKi* § 3 lõige 7; *PGSi* § 3 lõiked 2, 3.
- Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist – *PRÕKi* § 3 lõiked 3, 7.
- Põhikooli ülesanne on luua keskkond ja korraldada õpet selliselt, et oleks toetatud õpilase õpihuvi ja õpioskused, eneserefleksioon ja kriitiline mõtlemisvõime, teadmised, oskused ja väärtushoiakud, loovus ning sotsiaalne ja kultuuriline identiteet, et õpilased saaksid tõrgeteta jätkata õpiteed järgmises kooliastmes – *PGSi* § 4 lõige 2.
- Õpilase võimetele/arengule vastav eesti keele oskus aitab tagada *PRÕKi* §-s 4 kirjeldatud üldpädevused ja kooliastmetes taotletavad pädevused – *PRÕKi* § 7, § 9, § 11.
- Igal koolil on kohustus jälgida õpilase arengut ja toimetulekut ning vajaduse korral kohandada õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi – *PGSi* § 37 lõige 1.
- Koolil on õigus rakendada õpilase suhtes tugimeetmeid – *PGSi* § 58 lõige 3.

Toetuse kasutamisel ning õppe ja kasvatus korraldamisel lähtutakse järgnevast:

- Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused – LRÕKi §16 lg 1.
- Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes – LRÕKi § 10 lg 2.
- Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Otsuse väikerühma avamise kohta teeb direktor – PGSi § 6 lõige 3; § 24 lõige 5; § 46 lõiked 5, 10, 11; PRÕKi § 5 lõige 5, § 18 lõige 1.
- Toetuse abil rakendatavatest õppekorralduse muudatustest teavitab kool õpilaste vanemaid/seaduslikke esindajaid – PRÕKi § 55 lõige 1.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi keelepoliitika osakonna juhataja Andero Adamson (tel 7350225, andero.adamson@hm.ee), üld- ja kutsehariduse keelepoliitika valdkonna peaekspert Kaili Siimsen (tel 7351303 kaili.siimsen@hm.ee) ja õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusloome valdkonna õigusnõunik Margit Kiin (tel 735 0199, margit.kiin@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest peatükist ja kolmeteistkümnest paragrahvist. Peatükid on järgmised:

- 1) üldsätted;
- 2) toetuse taotlemine ja eraldamine;
- 3) aruandlus ja toetuse tagasinõudmine.

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse toetuse andmise aluseid ja kohaldamisala, toetuse liike, sihtgrupe, eraldamise põhimõtteid, eesmärgid ning toetusmeetmeid toetatavaid tegevusi lasteasutuses ja koolis.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimis ning kohaldamisala.

Lõikes 1 sätestatakse, et määrusega kehtestatakse HTMi valitsemisala eelarves olevate sihtotstarbeliste vahendite arvelt antava täiendava toetuse taotlemise, andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Sättes on nimetatud, et tegemist on toetusega, mis on mõeldud täiendavaks keeleõppeks ja eestikeelseteks lisategevusteks.

Lõikes 2 ja 3 on sätestatud toetuste liikide kohaldamisala. Kuna käesoleva määrusega koondatakse ühe menetluse alla kõik HTMi poolt täiendavaks keeleõppeks ja eestikeelseteks tegevusteks mõeldud toetused, on vajalik täpsustada, millist konkreetset toetust kohaldatakse lasteasutusele, üldhariduskooli I-III kooliastmele (edaspidi *põhikool*), gümnaasiumile või kutseõppeasutusele. Lõikes 2 on öeldud, et ainult põhikoolile kohaldatavaks toetusteks on vähemalt 60% või vähemalt 40% mahus eestikeelse aineõppe toetus. Koolieelsele lasteasutusele ning ka põhikoolile kohaldatavaks toetuseks on täiendava eesti keele õppe läbiviimise toetus eesti keelest erineva emakeelega lastele/õpilastele ja keelekümbelprogrammi mudelite rakendamise toetus. Üldhariduskoolile ja kutseõppeasutusele (edaspidi koos *haridusasutus*) kohaldatav toetus on uussisserändaja toetus.

Lõikes 4 sätestatakse, et määruse eelnõu § 2 punktides 1-3 nimetatud täiendavaks eesti keele õppeks mõeldud toetust ei kohaldata Ida-Virumaa lasteasutuste ja koolide pidajatele, kuna Ida-Virumaa õpetajatele anti 1.09.2023. a haridus- ja teadusministri 16.03.2023. a määrusega nr 7 „Ida-Virumaa koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide töö väärtustamiseks täiendava tööjõukulude toetuse eraldamise tingimused ja kord 2023. aastal“ kõrgemat töötasu. Toetus jätkub ka 2024. aastal haridus- ja teadusministri 11.01.2024. a määruse nr 1 „Ida-Virumaa koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide töö väärtustamiseks täiendava tööjõukulude toetuse eraldamise tingimused ja kord 2024. aastal“ alusel.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetus eraldatakse kohalikele omavalitsustele ja eraõiguslikele juriidilisele isikule esitatud taotluse alusel.

Lõikes 6 sätestatakse, et käesolevat toetust ei pea riigi poolt peetavad haridusasutused taotlema. Riigikoolidele eraldatakse toetus haridusasutuse eelarvesse.

Lõikes 7 sätestatakse, et uussisserändajast õpilane on rändetaustaga õpilane, kes on kolinud Eestisse või tagasi pöördunud Eestisse ja on õppinud haridusasutuses kuni kolm aastat, kus arvestatakse õpilase esmakannet Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*). Õpilase kohta peab olema tehtud *USR* või *UA* märged *EHIS*es.

Eelnõu §-s 2 kirjeldatakse toetuse liike.

Punktis 1 sätestatakse, et vähemalt 60% või vähemalt 40% mahus eestikeelse aineõppe toetus põhikoolile tähendab, et toetust eraldatakse koolile, mis ei kuulu keelekümblusvõrgustikku, aga kus viiakse läbi vähemalt 60% või vähemalt 40% mahus eestikeelset aineõpet eesti keelest erineva emakeelega õpilastele ühes klassis. Võõrkeelsetunde ei loeta eestikeelsete tundide hulka.

Punktis 2 sätestatakse, et täiendava eesti keele õppe läbiviimise toetus eesti keelest erineva emakeelega lastele/õpilastele koolieelses lasteasutuses (edaspidi lasteasutus) ja põhikoolis tähendab, et toetust eraldatakse lasteasutusele ja põhikoolile, kus eesti õppekeelega rühmades käivad eesti keelest erineva emakeelega lapsed.

Punktis 3 sätestatakse, et keelekümblusprogrammi mudelite rakendamise toetus lasteasutusele ja põhikoolile tähendab, et toetust eraldatakse keelekümblusprogrammiga liitunud lasteaiale ja koolile, kus jälgitakse keelekümblusprogrammiga liitunud lasteasutuse ja põhikooli õppetöö korraldamise põhimõtteid.

Punktis 4 sätestatakse, et uussisserändaja toetus põhikoolile, statsionaarse õppega gümnaasiumile ja kutseõppeasutusele tähendab, et toetus eraldatakse kohaliku omavalitsuse üksusele või erakooli pidajale põhikoolis ja statsionaarse õppega gümnaasiumis või kutseõppeasutuses nende õpetajate lisatöö tasustamiseks, kes annavad põhiharidust või keskharidust omandavatele uussisserändajast õpilastele riikliku õppekava alusel eesti keelt, eesti keelt teise keelena või viivad läbi eestikeelset õpet.

Eelnõu §-s 3 kirjeldatakse põhimõtteid, mille alusel pidaja saab toetust taotleda ning kuidas kehtestatakse toetuste määrad igal eelarveaastal.

Lõikes 1 on sätestatud, et haridusasutuses (põhikoolis, statsionaarse õppega gümnaasiumis ja kutseõppeasutuses) antakse toetust õpilasepõhise pearaha toetusena ning rakendatakse põhimõttel üks õpilane – üks toetuse liik. See tähendab, et kooli pidaja saab taotleda ainult ühte toetuse liiki. Toetust saab taotleda õpilasele kuni 19. eluaastani (kaasa arvatud).

Lõikes 2 on sätestatud toetuse andmise põhimõte lasteasutusele. Lasteasutuses arvestatakse toetust rühma kohta.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse kasutamise periood on eelarveaasta - 1. jaanuar kuni 31. detsember. Olenemata toetuse eraldamise ajast võib toetuseks eraldatud summat kasutada tagasiulatuvalt alates 01.01.2024.

Lõikes 4 on sätestatud, et toetust on võimalik kasutada ainult tööjõukulude katmiseks. Lisaks on antud võimalus, et osa saadud toetusest võib kasutada toetusmeetme raames täiendavat eesti keele õpet läbi viinud õpetajale kõrgema palga maksmiseks tõhusalt läbiviidud töö eest, kui õpetaja vastab kvalifikatsiooninõuetele ja tema eesti keele tasemeeksam on sooritatud tasemele C1 või ta on omandanud kõrghariduse või rakenduskõrghariduse või sellele vastava kvalifikatsiooni vähemalt 60% ulatuses eesti keeles ning töötab eesti keeles. Toetust ei saa rakendada abiõpetaja tööjõukulude katmiseks ja õppevahendite soetamiseks.

Lõike 5 punktis 1 on öeldud, et toetuse andmise aluseks on *EHIS*e andmed. Toetuse andja lähtub toetuse andmise aastale eelneva aasta 10. novembri andmete seisust. Nimetatud kuupäev on välja kujunenud alusandmete kasutamise kuupäev. Sealjuures on oluline, et *EHIS*e andmed peavad olema pidevalt ajakohastatud, on lasteasutusel ja haridusasutusel antud mõistlik aeg alates õppeaasta algusest andmekogu andmete korrastamiseks.

Punktis 2 on toodud erisus eestikeelsele õppele ülemineva lasteasutuse ja kooli puhuks ning toetuse andmisel võetakse arvesse EHISe andmed toetuse andmise aasta 10. septembri seisuga, et lasteasutusel ja koolil oleks võimalik 1. septembril alustanud laste/õpilaste andmed kanda EHISesse.

Lõikes 6 sätestatakse, et toetust ei anta õpilase kohta, kes on saanud pearaha eritoe või tõhustatud toe rakendamiseks; võõrkeeletundide läbiviimiseks, õppekäikude ja ürituste läbiviimiseks ning õppevahendite soetamiseks. Antud toetuse eesmärk on toetada eesti keele, eesti keel teise keelena ja eestikeelset aineõpet, et aidata kaasa eesti keelest erineva emakeelega ja rändetaustaga laste/õpilaste eesti keele oskuse taseme tõstmisele.

Lõikes 7 on sätestatud, et toetuse määrad toetuse liigi kohta kehtestab minister igal eelarveaastal eraldi. Kuna õpilastele ning lasteade rühmadele on erinev lähenemine toetuse arvestuse osas, kinnitab minister eraldi õpilase pearaha ühe õpilase kohta ning rühmapõhise toetuse ühe rühma kohta.

Lõikes 8 on sätestatud, et eestikeelsele õppele üleminevale lasteasutusele ja koolile eraldatakse toetus ministri käskkirja alusel nelja kuu eest EHISe andmete järgi ning koolipidaja ei pea selleks taotlust ja aruannet esitama.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse toetuse andmise eesmärk.

Minister eraldab lasteasutusele rühmapõhise toetuse ja haridusasutusele õpilaspõhise toetuse täiendava eesti keele õppe, eesti keel teise keelena õppe, lõimitud aine ja keeleõppe metoodika, eestikeelse aineõppe ja eestikeelsete tegevuste rakendamiseks, et võimaldada lasteasutusel ja haridusasutusel rakendada eesti keelest erineva emakeelega ja rändetaustaga lastele ja õpilastele täiendavaid meetmeid väikerühmas ja toetada eestikeelset õpet õppetöö individualiseerimisega. Keeleõppe toetuse rakendamisel lähtutakse riiklikest õigusaktidest ja õppekavadest. Olulise tähtsusega on õppeks vajaliku eestikeelse keelekeskkonna loomine, mis toetab õppija õpihuvi ja õpioskusi ning tagab vajalikud pädevused.

Eelnõu §-s 5 kirjeldatakse nõudeid toetuse saamiseks ja toetuse abil korraldatavaid tegevusi, mis tagavad lastele ja õpilastele kvaliteetsel tasemel eestikeelsed tegevused ja eestikeelse aineõppe ning võimaldavad neil sujuvalt liikuda järgmisele haridustasemele. Oluline on, et toetusmeetme raames läbiviidavad tegevused on täiendavad lisategevused juba rakendatavatele eesti keele õppe tegevustele. Lisategevuseks võib olla õppe diferentseerimine, kohandatud õppematerjalide koostamine ning individuaalne või täiendav juhendamine õppeülesannete täitmise käigus.

Lisaks on oluline, et eesti keele õpet toetatakse lisategevustega, mille korral vahetu õppetegevus toimub vastavalt lõimitud aine- ja keeleõppe metoodikale. Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika tähendab, et aineõppe on seotud keele omandamisega, mille raames keskendutakse süsteemselt sisu, keele ja õppimisoskuse edendamisele.

Kool saab rakendada täiendavat eesti keele õpet väikeses rühmas, lähtudes õpilaste individuaalsetest vajadustest, või korraldada muid tõhusaid keeleõpet toetavaid tegevusi. Eesti keelest erineva emakeelega õpilased õpivad üldjuhul eesti keelt teise keelena.

Rühma võib moodustada klassi- või kooliastme põhiselt.

Lasteasutus saab korraldada täiendavaid eestikeelseid õppetegevusi väikerühmas või lisaõpetaja toel selliselt, et need tegevused aitavad kaasa laste eesti keele oskuse arengule.

Lõikes 1 on sätestatud, et toetust saab taotleda põhikoolile, kus viiakse läbi eesti keelest erineva emakeelega õpilaste klassile vähemalt 60% või 40% mahus eestikeelset aineõpet, rakendades lõimitud aine ja keeleõppe metoodikat. Oluline on, et vajadusel võimaldatakse ka täiendavat eesti keele õpet.

Lõikes 2 on sätestatud, et täiendava eesti keele õppe läbiviimise toetust eesti keelest erineva emakeelega lastele/õpilastele saab taotleda eesti õppekeelega lasteasutusele (3-7-aastaste laste rühmas) ja põhikoolile (I-III kooliastmes), kus eesti keelest erineva emakeelega laste/õpilaste üldarv lasteasutuse/põhikooli lõikes moodustab vähemalt 15% ja absoluutarvuna vähemalt kuuel klassis/rühmas olevast õpilaste/laste arvust on eesti keelest selgelt erinev emakeel. Toetust ei saa taotleda sellisele eesti õppekeelega rühmale/klassile, kus käib ainult 1-5 eesti keelest erineva emakeelega last.

Lõikes 3 on sätestatud, et toetust saab taotleda keelekümblusprogrammi kuuluvale lasteasutusele ja põhikoolile, kus rakendatakse keelekümblusprogrammi põhimõtteid vastavalt haridus- ja teadusministri

27. aprilli 2022. a määrusele nr 11 „Keelekümblusprogrammi toetuse taotlemise ja kasutamise ning kvaliteediauhinna konkursi läbiviimise tingimused ja kord“ §-s 5. Vajadusel toetatakse lapsi/õpilasi õppetöö individualiseerimisega.

Lõikes 4 on sätestatud, et toetust saab taotleda õpetajate lisatöö tasustamiseks, kes annavad põhiharidust või keskharidust omandavatele uussisserändajast õpilastele riikliku õppekava alusel eesti keelt või viivad läbi täiendavat eesti keele õpet. Oluline on, et eestikeelse aineõppe rakendamisel lähtutakse õpilaste individuaalsetest vajadustest. Lisaks eelnevale on toetuse saamise eelduseks põhikoolis ja gümnaasiumis, et õpilasele rakendatakse veel vähemalt kahte tugiteenust. Tugiteenusteks on kas individuaalne õppekava, eesti keele teise keelena õpe või täiendav eesti keele õpe.

Lõikes 5, 6 ja 7 on sätestatud, et toetuse saamiseks peab põhikool, gümnaasium ja lasteasutus märkima õpilaste/laste kohta vastavad märked EHISesse lapse saabumisel kooli/lasteasutusse. Oluline on, et muutused emakeele ja tugiteenuste osas tuleb kajastada kohe, et märked oleksid kehtivad. Toetuse andja lähtub kuupäevadest 10. november toetuse andmise aastale eelneval aastal ja 10. september toetuse andmise aastal haridusasutuses ja lasteasutuses. Eestikeelsele õppele ülemineva klassi ja rühma jaoks on oluline järgida kuupäeva 10. september, et neile saaks eraldada toetust ilma taotlust esitamata EHISe andmete alusel. Kutseõppeasutus peab toetuse saamiseks märkima rändetaustaga õpilaste kohta EHISes UA märke 10. novembriks.

Lõikes 8 märgitakse, et eraldatud toetust ei ole lubatud kasutada ainetundide läbiviimiseks, kus õppekeeleks ei ole eesti keel. Võõrkeeletunde ei loeta eestikeelsete tundide hulka.

Lõige 9 sätestab, et toetust on õigus kasutada eesti keele ja eesti keeles õpetava õpetaja tööjõukulude katmiseks ja osaliselt kõrgema töötasu maksmiseks, kui õpetaja viib läbi tegevusi eesti keelest erineva emakeelega ja rändetaustaga lastele/õpilastele käesoleva paragrahvi lõike 1 - 8 sätestatud tingimustel.

Eelnõu 2. peatükis kirjeldatakse toetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse eraldamise aluseid.

Eelnõu § 6 sätestab nõuded, millele peab toetuse taotleja vastama. Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse taotlejaks on lasteasutuse või haridusasutuse pidaja.

Lõige 2 sätestab täpsemad tingimused, millele taotleja peab vastama. Lasteasutuse ja haridusasutuse pidaja suhtes ei tohi olla algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti ning tal ei tohi olla kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust. Taotlejal peab puuduma maksuvõlg riigi ees. Taotluse võib esitada, kui maksuvõla tasumine on ajatatud. Taotlejal (mõeldud erakoole ja lasteaedu) peab olema tähtajaks esitatud majandusaasta aruanded. Taotlust ei saa esitada pidaja, kellel on varasemad täitmata kohustused (esitamata aruanded) toetuse andja ees. Oluline on, et eelneva perioodi aruanded peavad olema esitatud õigeaegselt.

Eelnõu § 7 käsitleb taotluse esitamist elektroonilises taotluskeskkonnas. Toetuse taotlejal on esitamiseks aega 14 tööpäeva. Riigikoolid esitavad taotluskeskkonnas oma õpilaste andmed, kellele soovitakse toetust saada. Elektroonilises keskkonnas on kättesaadav ka aruande vorm. Taotluse esitaja kinnitab toetusest töötasu saavate õpetajate vastavust kvalifikatsioonile ja eesti keele oskuse nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse taotluses esitatavad andmed. Taotluses tuleb märkida taotleja ehk lasteasutuse ja/või haridusasutuse pidaja üldandmed ning toetust kasutava lasteasutuse või haridusasutuse nimi. Taotlusele tuleb lisada eesti keelest erineva emakeelega laste või õpilaste üldarv ja arvud rühmade või klasside lõikes vastavalt EHISe andmetele. Tunnijaotusplaan tuleb esitada põhikoolil, kus viiakse läbi vähemalt 60% ja vähemalt 40% mahus eestikeelset õpet. Eestikeelsete ainet protsent peab olema koolipidaja poolt eelnevalt välja arvatatud Toetuste Menetlemise Infosüsteemis.

Eelnõu § 8 sätestab taotluste menetlemise alused. Taotlusi menetleb ministri käskkirjaga kinnitatud komisjon. Komisjon teeb toetuse andja ettepanekud toetuse eraldamiseks või mitteeraldamiseks. Komisjonil on õigus nõuda täiendavaid selgitusi, taotluse täiendamist või muutmist kui taotlus ei ole piisavalt selge või seal esinevad puudused. Toetuse andja teeb otsuse toetuse mitteeraldamiseks, kui EHISe esmakanne uussisserändajast õpilase kohta on tehtud rohkem kui kolm aastat tagasi ning lasteasutus ja põhikool on jätnud märkimata emakeele märke EHISes lapse/õpilaste kohta, kellele taotletakse toetust. Uussisserändaja toetuse puhul on põhikoolis ja gümnaasiumis oluline toetuse saamiseks rakendada vähemalt kahte tugiteenust kolmest järgnevast tugiteenusest:

- 1) individuaalne õppekava;
- 2) eesti keel teise keelena;
- 3) täiendav eesti keele õpe.

Kutseõppeasutuses on oluline märkida UA märke õpilaste kohta EHISes, kellele taotletakse uussisserändaja toetust.

Eelnõu § 9 sätestab toetuse eraldamise ja kontrolli toetuse kasutamise üle.

Lõige 1 ütleb, et toetus makstakse toetuse saajale välja pärast otsuse tegemist.

Lõige 2 sätestab, et toetuse andjal on õigus teha kohapealset kontrolli asutustes ning kontrollida läbiviidavaid tegevusi ning tuvastada seeläbi toetuse eesmärgipärane kasutus. Vajadusel on toetuse andjal õigus kaasata eksperte, näiteks järelevalve peaeksperte või keele-eksperte.

Lõige 3 sätestab taotleja kohustuse teavitada toetuse andjat viivitamatult kõigist asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada toetuse andja otsust. Toetuse saaja peab vältima sama tegevuse raames topeltrahastust.

Eelnõu 3. peatükis kirjeldatakse toetuse kasutamise aruannete esitamise protsessi ja tähtaegasid. Vajaduse korral võib toetuse andja toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda.

Eelnõu § 10 reguleeritakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamist.

Lõikes 1 sätestatakse, et aruandlus käib taotluse esitamisega sama keskkonna kaudu. Lõpparuanne esitatakse 15. jaanuariks ehk toetuse kasutamise perioodi lõpuks.

Lõige 2 märgib, et aruandes on vajalik esitada vormikohane sisutegevuste kokkuvõtte ehk kirjeldus, kuidas on täiendav toetus eesti keele oskuste arenguks tõhus olnud ja kuidas tegevustoetust on sihtotstarbeliselt kasutatud.

Lõigetes 3 ja 4 on öeldud, et toetuse andja kontrollib aruande vastavust määrusele ning tal on õigus küsida toetuse saajalt täiendavaid dokumente ja informatsiooni, andes selleks aega kuni viis tööpäeva. Toetuse saaja nimetatud tähtaja jooksul puudusi ei kõrvalda, tekib toetuse andjal õigus nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi.

Eelnõu § 11 reguleerib toetuse tagasinõudmist.

Lõige 1 sätestab, et toetuse andja võib toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda, kui toetuse saaja on taotlemisel esitanud ebaõigeid andmeid, ebaõiget teavet või toetuse eraldamise aluseks olevaid andmeid või teavet varjanud. Nimetatud asjaolude ilmnemisel võib näiteks selguda, et toetuse andja oleks teinud teistsuguse otsuse.

Toetuse andja võib toetuse tagasi nõuda ka juhul, kui toetuse saaja pole esitanud aruannet käesoleva paragrahvi lõikes 1 määratud tähtajaks. Aruande esitamata jätmisel ei ole toetuse andjal võimalik kontrollida riigi raha sihipärast kasutamist. Seetõttu on õigustatud ka toetuse tagasinõudmine.

Toetuse andja võib toetuse tagasi nõuda, kui toetuse saaja suhtes on algatatud toetuse kasutamise perioodil pankroti- või likvideerimismenetlus. Samuti võib toetuse andja toetuse tagasi nõuda juhul, kui toetuse saaja ei ole kasutanud toetust taotluses esitatule vastavalt, tegevuste läbiviimisel ei ole lähtunud määruse nõuetest või ei ole läbi viidud kõiki taotluses esitatud tegevusi (näiteks ei ole rakendanud nõutud tugiteenuseid). Nimetatud asjaolude ilmnemisel ei saa olla täidetud toetuse kasutamise põhieesmärk ning riigi raha kasutamine selleks ettenähtud otstarbel.

Lõige 2 näeb ette, et toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse tagasi maksma 30 tööpäeva jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest.

Eelnõu § 12 lõikes 1 nähakse ette erand 2024. a taotlemise kohta. 2024. aastal võetakse lasteasutusele ja haridusasutusele toetuse andmisel arvesse EHISe andmed toetuse andmise aasta 20. veebruari seisuga vastavalt lasteasutuse ja haridusasutuse poolt esitatud eestikeelses õppes õppivate eesti keelest erineva emakeelega ja rändetaustaga laste ja õpilaste arvule. Lasteasutusel ja haridusasutusel on kohustus teha lapse ja õpilase kohta EHISes emakeele märke 20. veebruariks.

Lõikes 2 reguleeritakse keelekümbusprogrammiga liitunud asutuste pearaha kasutuse põhimõtteid seoses üleminekuga eestikeelsele haridusele. Keelekümbusprogrammiga liitunud asutused saavad rakendada keelekümbuse mudeleid kuni eestikeelsele haridusele üleminekuni. Üleminevad klassid ja rühmad rakendavad alates 2024. aasta 1. septembrist lõimitud aine- ja keeleõpet ja nende õppekeeleks on eesti keel 100% mahus (v.a A- ja B- võõrkeel ning valikainena emakeele ja kultuuriõpe).

Eelnõu §-ga 13 tunnistatakse kehtetuks Haridus- ja teadusministri 4 juuni 2023 määrus nr 18 „Eesti õppekeelega koolieelsete lasteasutuste ja põhikoolide toetusmeede täiendava eestikeelse õppe toetamiseks“.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõju

Eelnõus sätestatud tingimuste alusel eraldatava toetuse abil saavad lasteasutuste ja koolide pidajad võtta kasutusele täiendavaid õppekorralduslikke meetmeid, et organiseerida õppetööd, lähtudes laste ja õpilaste individuaalsetest vajadustest eesti keele, eestikeelse aineõppe ning lisategevuste laiendamisel. Täiendav toetus võimaldab eestikeelset õpet korraldada väiksemas rühmas, vajadusel võtta tööle lisaõpetajaid ning korraldada eestikeelset õppetööd ja keskkonda toetavaid lisategevusi. Täiendava eesti keele, eestikeelse aineõppe ning lisategevuste rakendamise tulemusena on võimalus rikastada laste ja õpilaste ainealast sõnavara, teadmisi eesti kultuurist, suurendada suhtlemisjulgust ja -oskust ning teadmisi eesti keele grammatikast.

Paremad teadmised eesti keelest ning kultuurist ja parem keeleoskus võimaldavad tõsta üldist õppetöö tulemuslikkust. Eelnõul on seega positiivne mõju eesti keelest erineva emakeelega laste ja õpilaste eesti keele omandamisele ja eesti keeles õppimisele.

Toetuse saamiseks on vajalik teha vastavad märked EHISes. Nimetatud nõue aitab korrastada infosüsteemi andmeid ning hoida neid ajakohasena.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisel on lasteasutuste ja koolide pidajatel võimalus taotleda täiendavaid vahendeid eestikeelsele õppele ülemineku raames ning tasustada õpetajaid täiendava töötasuga. Eelnõu rakendamisega ei kaasne tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi sees.

Andero Adamson
Keelepoliitika osakonna juhataja